

Text och ton

Om vårt samarbete

BRITT Vi har samarbetat sedan 1974. Alltså kan vi fira tioårsjubileum! Hur började det egentligen?

EGIL Innan jag visste vem du var fick jag din text "Måne och sol".

BRITT Ja, ett laudamus för familjegudstjänsten, skrivet på beställning av vår kyrkohandboks-kommitté.

EGIL Texten slog ner som en blix från klar himmel. Jag gjorde omkvädet först, det tog tjugo sekunder, och sedan själva verserna. Det hela tog omkring tre minuter.

BRITT Verkar det inte litet lättsinnigt?

EGIL Nej. Samma dag hade jag fått bud om en god väns bortgång. Det satte igång en process, en lovsångston, ett tack för vad han hade varit och givit. Så kom jag hem och fann din text på mitt skrivbord, och den gav ord åt lovsången. Det var faktiskt som en uppenbarelse. Jag såg mina blåklädda körbarn få vingar, sväva ut i rummet och falla ner som nottecken på papperet!

BRITT Den melodin tycker jag nog mest om av alla dem du skrivit åt mig. Och den sjungs ju över hela Norden. Jag skulle vilja kalla den vår signaturmelodi.

EGIL Samma år, 1974, blev jag inbjuden som "huskomponist" vid Ung Kyrkomusiks sommarkurs på Geijersskolan i Ransäter. Där fick jag flera av dina texter.

BRITT T. ex. barnvisan "En solig vårdag" som börjar så: "Jag går på gräs. Jag går i sol, och Gud är runt omkring . . ."

EGIL Textens glada, enkla ton upplevde jag som något nytt – skapelsens skönhet så konkret framställd. "En fjärl, se! En liten larv. En gul och blå viol, och nya löv på varje träd, och sol, ja sol, ja sol!"

BRITT Från olika håll har det påpekats att du är mycket sensibel visavi naturbilder. Och det tycks ju stämma!

EGIL Du fortsatte att sända texter till mig . . .

BRITT Ja, en massa. Du tände inte på alla, begripligt nog.

EGIL 1975 tonsatte jag "Han gick den svåra vägen", en psalm för fastetiden. Den texten är unik. Det är svårt att skriva för barn om Jesu lidande och död. Här är det gjort så att de kan fatta det. Jag inriktade mig på att melodin skulle kunna sjungas av en församling, i gudstjänsten. I Norge är den mest brukad vid sidan av "Måne och sol". Min egen församling, Glemmen i Fredrikstad, består av många unga familjer. Den psalmen hjälper oss att få passionstidens budskap konkretiserat och nära.

BRITT Inriktningen på en viss grupp och vissa tillfällen verkar alltså inspirerande på ditt skapande. Jag erinrar mig vad Ingemar von Heijne har sagt om dig i något sammanhang: "Samtidigt lever han mitt uppe i kyrkans vardag och vet att hans musik inte bara kan få vara hans musik. Den måste fungera på många olika plan. Den måste kunna användas i vardagen, och Hovland arbetar gärna för vardagen, för människorna runt omkring sig. Han kan inte förstå varför man alltid ska överlåta enkel bruksmusik till att skapas av amatörer. Den enkla musiken är viktig, musik som fungerar i kyrkan är viktig. Den ska inte bara vara hemslöjd."

Också jag har lättare för att sätta i gång med en text när jag vet att den behövs i ett visst sammanhang. Tvärt emot vad många människor tror, kan en beställning verka inspirerande. Det finns en romantisk uppfattning om inspiration, att den kommer flygande ur tomma intet. Skulle jag

vänta på något sådant bleve det inte mycket gjort. Nej, jag sätter mig vid skrivbordet med pennan i handen och funderar och bläddrar kanske i Bibeln . . . För övrigt läser jag gärna lyrik, framför allt av äldre datum. Det kan ge mig lust att skriva själv.

Beställningsuppdrag med kort leveranstid kan verka förlamande på många. Hur är det med dig?
EGIL Snarare tvärt om! Det kan utlösa krafter inom mig.

BRITT I vårt samarbete har du alltid något att utgå ifrån, nämligen mina texter. Å andra sidan är du bunden av dem. *Jag* tycker det skulle vara svårt att skriva en text till en melodi som du redan gjort. Har det egentligen hänt någon gång?

EGIL Nej, aldrig.

BRITT När du sätter igång, kan det då hända att du har något slags helhetsbegrepp om vad som ska komma, eller är det kanske bara några toner som ljuder inom dig? Ja, nu syftar jag förstås på enkla koraler och visor — du komponerar ju så mycket annat och vida större ting, som t. ex. symfonier.

EGIL Det där med helhetsbegrepp kan vara olika. Oftast börjar det med ett intryck av textens karaktär. Jag har lätt för att skriva musik till dina texter. Det har med innehållet att göra, och ditt sätt att behärska formen, men framför allt med den levande rytmen — den är tvärs igenom musikalisk.

BRITT Tröst för ett tigerhjärta! Jag har så ofta fått höra att jag är omusikalisk, och sorjt över det. Sångarglädjen har jag, men inte förmågan.

Vi har inte bara skrivit psalmer, andliga visor och bibelspel tillsammans. I barnsångboken "Min vän är musikant" har du också tonsatt några "profana" texter. Vad tycker du om att göra sådant?

EGIL Jag skiljer knappast mellan profant och sakralt. Dina religiösa texter är ofta konkreta och visuella och kan ha en viss humor, liksom de övriga.

BRITT I detta sammanhang vill jag citera något som du sagt om ditt musikaliska skapande: "Jeg er altetende uten selv å ha noe spillemessig

forhold til annet enn seriøs musikk . . . Musikken kjenner ingen grenser. I min stadige kamp for å skape noe nytt, henter jeg nemlig impulser fra all slags musikk, fra alle slags inntrykk som omverdenen gir. Alt er med i skapningsprosessen, som forutsetter et totalt åpent utgangspunkt." (Vårt Land, 6.2.1974) Har du någon kommentar till detta?

EGIL Nej, det är nog fortfarande min inställning.

BRITT Vårt samarbete har ju ofta skett hemma i min bostad. Jag har inget instrument som du kan pröva dina melodier på. Vad jag hör är ett sakt brummande från soffan där du sitter och komponerar, och jag häpnar över att det kan komma så mycket ut av det!

EGIL När det gäller enkla saker som koraler och sånger för våra bibelspel arbetar jag bäst utan instrument. Jag har instrumentet i huvudet!

BRITT Du är, liksom jag, mycket produktiv. Ibland måste jag citera Ferlin! "Gud må förlåta mig somliga rader!" Finns det något bland alla dina verk som du skulle vilja ha ogjort eller åtminstone förbättrat?

EGIL Ja, en del alster från ungdomstiden kunde ha varit bättre i tekniskt avseende. Men det är ju fråga om stadier i en utveckling. Skulle jag bearbeta dem nu på äldre dagar, miste de kanske något av spontanitet och fräschör.

En del större ting har jag emellertid lagt åt sidan för att eventuellt arbeta vidare med. Men blir det någonsin av? Jag är ständigt sysselsatt med nya uppgifter.

BRITT I Aftenposten 30.1.1971 har du skildrat din upplevelse av påskens under så här: "Det har ofte hendt at jeg på påskemorgener har stått opp ved 4-tiden, satt meg i bilen og kjørt rundt fra kirke til kirke her i distriktet, som tilskuer til historiens største skuespill: drakampen mellom liv og død på en kirkegård. Hele naturen holder pusten. Plutselig eksploderer solen, kirkeklokkerne hugger i, et tusenstemmig kor faller hverandre om halsen. Og maken til orgelmusikk! Hver eneste orgelpipe synger, det er som om englene sitter på tangentene og danser på peda-

lene i ellevild seirsglede: Vi vant! Vi vant!"

Jag önskar att jag kunde göra en dikt av detta – fast det är ju poesi i sig självt. Jag kommer att tänka på Grundtvig . . .

EGIL I din dikt "Det var i soluppgången" som jag tonsatte för kör 1975, finns ju något av denna påskupplevelse, fastän uttryckt på ett enklare, stillsammare sätt.

BRITT Vårt senaste verk, bibelspelet "Mor Maria", är jag glad åt. Och det ska väl inte bli det sista . . .

EGIL Nej, hör av dig så snart du får en idé till något nytt. Jag ställer upp!

*Britt G. Hallqvist
Egil Hovland*